

dada, ja seda ei tee Kelch ka mitte. Juba tema teadis, et need sõnad ühest endisest Eesti armulaulust päritud oliwad, mida siin Kelchi aegses kirjawiisis, tema aearaamatust üles paneme:

„Jõrru! Jõrru! jookis Ma Tullen?

Erra tulle Ellaken.

Miks ep ella eile tulnut?

Eile olin Ella üxinesse

Tulle Home Homikulle

Sies olen Jelle üxinesse

Karkotella Raste Ella

Siuka Sittika Willula

Siefs ollen Walmis Wainijull

Kaunis karja Satemalle.”

Nende sõnumite järel, mis küll kaugele mitte täielised ei ole, näitab ometigi nii palju wälja paistma, et Eestiased wanal aéal Sakslastega, õigem Germanlastega, naabris elasiwad ja et siis ka juba wanal aéal mitmed sõnad ühest keelest teise sisse weeresiwad, kuidas ka nende elukombed juba enne seda mitmes tükis üksteise sarnatsed olla wõisiwad, kui Sakslased Kristiusu kuulutajatega Baltimere randas aset wõisiwad. Pärast tungisiwad Sarmatlased ehk Poolalad Eestiaste ja Germanlaste wahel ja lahutasiwad neid ühest ära. Et Eestiased Preussimaalt wälja rändasiwad ja siis wast Baltimere randas aset wõisiwad, seda

et ole diete uskuda. Ennemini näitab see jägu Eestiast, kes Preussi maal elas, Poolakatest muist ära häwitatud, muist ümber rahwustatud olema, kuna Eestiased Baltimere randas esiteks puutumata jäiwad. Kuidas aéalou teadus tunnistab, tungisiwad hiljemal aéal Sarmatlased Baltimere poole, ja wist oleks edaspidi ka Eestiaste wiimane känd nendest häwitatud saanud. Aga Jumala nõu oli teisiti. Merd mööda tuliwad Sakslased Baltimaa randa, saiwad siin küll aeguti Eestiaste isandaks, aga jäädawalt Eesti keele ja rahwuse kaitsejaks. Seal aga, kus Sarmatlased Eestiaste üht jägu häwitasiwad, seal on nemad nüüd ise oma rahwust kaitanud.

Kelch kurdab palju selle üle, kuidas weel tema elu aéal Eestiaste keelis wäga palju ebaustu ja paganapärlweiseid elukombeid walitsenud. Tema arwates on see kurb lugu sellest tulnud, et alalised idead siin üleüldse suuremat haridust palju kosuda ei lastnud, et Katholiigi kiriku walitsuse aéal ka usundpetus rahwa hariduseks palju mõjuda ei wõinud, sest et paljalt wäljaspidiseid kombeid harjutatud sai, kuna Jumala teenistust wõeras keeles peeti. Ka Ewangeli kiriku esimestel aegadel ei mõjunud waimulik õpetus palju, sest ka siis puudus weel sagedast küll õpetajaid, kes rahwa keelt täieste ja põhjanti mõistsiwad. Tema aéal oli asi selle